

**STRANKA
DEMOKRATIČNE
PRENOVE
LJUBLJANA**

Kongres v Novi Gorici je končan

27. oktobra so delegati organizacije ZKS-stranke demokratične prenovе na kongresu odločili o statutu, politični deklaraciji, imenu in kadrovskem sestavu bodočega vodstva. Razprava je odražala različnost pogledov in zahtev članstva v današnjem trenutku stranke in Slovenije. Skupna želja vseh, da le pridemo do kolikor je le mogoče usklajenih stališč in opredelitev je pripeljala kongres do uspešnega konca.

Statut je dosti bolj sodoben od dosedanjega in se ne odpoveduje delni kontinuiteti iz preteklosti strank iz katerih STRANKA DEMOKRATIČNE PRENOVE SLOVENIJE izhaja. Tako ime so delegati, izmed množice predlogov, po dveh krogih glasovanja sprejeli.

Dokument, ki nakazuje osnovno smer delovanja in zavzemanja stranke je politična deklaracija, ki se glasi:

Slovenija – dom svobodnih ljudi

Zavzemamo se za suverenost in samostojnost Republike Slovenije. Spoštujemo in uveljavljamo voljo slovenskega naroda in državljanov ter državljanov Slovenije, izraženo skozi demokratične volitve in vse druge oblike demokratičnega vplivanja. Razvoj Slovenije povezujemo z odprtostjo v Evropo in svet, z napredkom, ki naj temelji na najvišjih civilizacijskih dosežkih.

Slovenijo želimo videti kot dom ljudi, ki so

svobodni, enakopravni in solidarni, kot državo družbene pravičnosti in enakih možnosti, kot družbo, ki živi v sožitju z naravo. Vse to za nas pomeni demokratični socializem. Smo za avtonomijo civilne družbe. Človekove pravice in državljanske svoboščine so neodtujljive in najvišje vrednote. Dostojanstvo človeka, spoštovanje dela in nasprotovanje krivicam ter izkoriščanju, so gibalna naša politična dejavnosti.

Smu za demokracijo, ki predvsem ščiti in zagotavlja državljanske svoboščine po najvišjih mednarodnih standardih. Še posebej se zavzemamo za varstvo človeka pred državo – v odnosu do države in njenih organov – ter še zlasti represivnega aparata. To naj zagotavlja načela pravne države.

Smu za Slovenijo kot pravno državo, za parlamentarno demokracijo in za večstrankarski sistem. Prednost dajemo regionalni in lokalni samoupravi, saoupravljanju zaposlenih in svezobodni samoorganizaciji civilne družbe.

Želimo Slovenijo, katere napredek izhaja iz sadov znanosti in sodelovanja različnih kultur. Spoštujemo svobodo miselnih in umetniških ustvarjalnosti. Dolžnost slovenske države je, da svojim državljanom in državljanom zagotovi enake pogoje in možnosti za izobraževanje.

Za nas je izražanje, toleranca in spoštovanje medsebojnih razlik neodtujljiva vrednota družbenega življenja. Zavzemamo se za svobodo govora, misli in verovanja. Dosledno zastopamo ločitev med cerkvijo in državo, vključno z nevtralnno državno skrbjo in prid svobodi vseh verskih prepričanij. Enako poudarjamo nujnost državnih zagotovil za varstvo pravic vseh vrst manjšin: narodnostnih, političnih, kulturnih, spolnih in verskih.

Zavzemamo se za takšen položaj in vlogo madžarske, italijanske in drugih narodnih skupnosti v Sloveniji, da se lahko uveljavljajo kot avtonomni subjekti družbenega, političnega in gospodarskega življenja. Nasprotujemo teorijam o pravici do asimilacije in o recipročnosti in uveljavljanju pravic.

Naše ideale povezujemo s slovensko napredno delavsko, socialistično, social-demokratsko in krščansko-socialistično tradicijo, ter državotvornostjo NOB. Izhajamo tudi iz modernih slovenskih, jugoslovanskih in evropskih dosežkov levice ter načelnih opredelitev Socialistične internacionale.

Ni razvoja brez podjetništva

Ni svobode brez družbene pravičnosti in ni razvoja brez podjetništva. Zato se zavzemamo

za doseganje optimalne skladnosti med principoma ekonomske učinkovitosti in družbene pravičnosti.

Smu za tržno gospodarstvo s polno družbeno odgovornostjo države in kapitala. Tržni mehanizem ne more nadomestiti države v načrtovanju politike ekonomskega razvoja. Ekonomska politika naj povečuje učinkovitost, modernizira gospodarstvo, pospešuje konkurenčnost, in racionalizira uresničevanje temeljnih družbenih potreb. Z uvajanjem ekonomskih vzpodbud mora pospeševati razvoj in uvajanje tistih tehnoloških in proizvodnih zmogljivosti, ki so najprimernejše za gospodarski, družbeni in politični razvoj Slovenije. Pri tem upošteva prebivalstvene in naravne danosti.

Smu za enakopravnost vseh oblik lastnine. Zato podpiramo tudi razvoj privatnega sektorja, toda zavračamo dogmo, da edino privatna lastnina ustreza logiki tržne ekonomije. Menimo, da medsebojna konkurenca vseh oblik lastnine zagotavlja najvišjo učinkovitost gospodarstva in najrazumnejšo uporabo proizvodnih sredstev.

Ekonomska demokracija zagotavlja in dopolnjuje politično demokracijo. Zaposleni morajo imeti pravico do soodločanja glede lastniške preobrazbe in ustavno zaščiteno pravico do soodločanja in soupravljanja podjetij na podlagi dela, znanja in lastnine.

Družbena pravičnost je neizogibna

Lastninjenje in denacionalizacija morata potekati v skladu z merili ekonomske učinkovitosti in socialne varnosti. Lastninjenje naj se odvija ob upoštevanju minulega dela. Nasprotujemo spreveranju lastninjenja v krajjo družbenega ali razprodajo nacionalnega premoženja.

Davčne obremenitve pri dedovanju morajo biti povezane z aktivnim opravljanjem poklicne dejavnosti, ali pa z normalnim vzdrževanjem družbenega življenja.

Ljudje morajo biti nagradjeni glede na učinke svojega dela. Za nas predstavlja pravica do dela neodtujljivo pravico človeka. Nezaposlenosti ne sprejemamo kot nujni proizvod ekonomskega mehanizma, temveč kot fazo dinamičnega prestrukturiranja gospodarstva. Država mora zagotoviti socialno varnost vsem državljanom in državljanom.

Izdatke za socialno podporo naj država preusmeri v podpiranje podjetništva nezaposlenih. Posebno pozornost pa mora država nameniti tistim, ki niso sposobni delati.

Država mora nuditi pogoje za najvišjo mož-

no raven šolstva, zdravstva, kulture in rekreacije.

Posebej se zavzemamo ne le za formalne, temveč za dejansko enake možnosti in pravičce žensk.

Brez avtonomnih, svobodnih in samostojnih sindikatov, ni demokracije. Kjerkoli so prizadeti interesi delavcev, morajo sindikati sodelovati pri družbenih in političnih rešitvah. Podpiramo sindikalne zahteve po pravičnem deležu delavcev pri rezultatu njihovega dela, po soodločanju pri gospodarskih odločitvah in pri aktivni udeležbi pri socialnem življenju. V polnem spoštovanju njihove strankarske politične neodvisnosti računamo na njih pri razvoju ekonomske in družbene demokracije.

Naravo in pokrajino moramo tako varovati, negovati in razvijati, da ohranjamo in obnavljamo zmogljivosti naravnega gospodarjenja, varujemo živalski in rastlinski svet, mnogovrstnost posebnosti ter lepote narave in pokrajine. Vse to je podlaga za obstoj človeštva in predpostavka razvoja.

Smu za pospešen razvoj podeželja, za zmanjševanje razlik med življenjem v mestu in na deželi. Posebej se zavzemamo za razvoj družinskih kmetij, in skupaj s kmeti si bomo prizadevali reševati socialne probleme malih kmetij. Nasprotujemo razprodaji slovenske zemlje tujcem.

Evropa regij in narodov

Zavračamo dominacijo in nasilje v odnosih med narodi in državami. Smu za razorožitev, za demilitarizacijo Slovenije in Evrope, za vse večje mednarodno zaupanje, solidarnost in prijateljstvo. Podpiramo idejo Evrope regij kot skupnega doma narodov, in vseh narodnostnih skupnosti kot tudi pravico vsakega naroda do samoodločbe in svobodne izbire lastne družbene in državne ureditve.

Smu sestavni del evropske levice. Razvijati želimo sodelovanje z vsemi skupinami, ki jim je izhodišče svoboda in demokracija ter pravična rešitev globalnih, nacionalnih in socialnih problemov. Deklaracijo načel Socialistične internacionale sprejemamo, zato hočemo postati polnopravni člani Socialistične internacionale.

Našo stranko vodijo pobude, zahteve in želje ljudi, ki živijo od svojega znanja in dela. Povezovati se hočemo z vsemi levičarskimi in drugimi političnimi organizacijami, s sindikati in civilnodružbenimi gibanji v Sloveniji, Jugoslaviji in Evropi, ki izhajajo iz človeka, ki želi živeti v miru, slobodi, ustvarjalnosti, ekološko, zdravo, v enakopravnosti, socialno varno, v druženju, ljubezni, sreči, igri in lepoti.

zavzemamo se za demokratično nacionalno državo.

Demilitarizirana in raznolika Slovenija

Država je suverena, če ima monopol nad sredstvi nasilja. Ta državni monopol zagovarjamo, nasprotujemo pa nacionalni vojski. Zavzemamo se za popolno demilitarizacijo naše države. Prepričani smo, da lahko trajno varnost državljanov zagotovijo le mirovna politika, ki bo nadomestila obrambno politiko.

Naš cilj je družbeni sistem, katerega glavne značilnosti bodo: tržno gospodarstvo, pravna in socialna država ter materialno in duhovno bogata družba. Trg brez ideološkega nadzora in nasilja ter svobodna gospodarska pobuda najbolje rešujeta temeljne gospodarske dileme. Socialna politika mora biti korektiv tržnega gospodarstva, ne pa motiv gospodarskega sistema, je dolžnost države in je usmerjena neposredno k prizadetim in ne k prizadevajočim. Zavzemamo se za oblikovanje kodeksa socialnih pravic, to je zajamčenega zadovoljevanja osnovnih človekovih potreb na področjih socialne zaščite, šolstva, zdravstva, otroškega varstva, pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zaposlovanja in stanovanjskega vprašanja.

Liberalci hočemo raznoliko Slovenijo, Slovenijo regij. Nasprotujemo tistim političnim opredelitvam, ki žele Republiko Slovenijo organizirati kot unitarno državo, ki je vodena in upravljana izključno iz republiškega središča. Kulturna in etnično-regionalna raznovrstnost ne dopušča nasilnih unifikacij. To spoznanje narekuje razvojno strategijo in teritorialno-administrativno razdelitev, ki bosta temeljili na svobodnem in pluralnem policentričnem oziroma vrednotenju vseh gospodarskih, socialnih, geo-ekoloških in etno-kulturnih potencialov slovenskih regij.

liberalna stranka

**DEMOKRATIČNA ALTERNATIVA
BREZ KRIŽA IN MEČA**

IZ MANIFESTA LIBERALIZMA

Svoboda tukaj in zdaj!

Liberalizem je v osnovi skeptična drža, ki jo preveva nezaupanje do vseh velikih projektov, pa naj se jim reče Socializem, Nacija ali Demokracija. Liberalizem se nikoli ne pusti ujeti patetiki velikih dejanj, zmeraj raje usmeri pozornost v podrobnosti, ki ostajajo na robu in napol prezrte.

Prepričani smo, da smo v Sloveniji že zreli za politični pluralizem, ki predpostavlja politiko kot posebno profesionalno področje, prepuščeno demokratično izvoljenim predstavnikom; torej za družbo, ki je v osnovi ne opredeljujejo politični boji, ampak gospodarska, kulturna ter znanstvena produktivnost in inventivnost. Zreli smo za politiko, kjer se boji ne bijejo v moralizirani obliki napihnjenih zatrjevanj, da smo mi bolj za stvar kot oni in da so oni v resnici sovražniki stvari, se pravi, kjer argument ni patetično zagotavljanje iskrenosti in zavzetosti, ampak strokovna kompetentnost; kjer se ne odloča med prenapetimi projekti, ampak med konkretnimi gospodarskimi, političnimi in drugimi rešitvami.

Za nas je pomembna svoboda tukaj in zdaj. Ne zanima nas svoboda vseh. Zavzemamo se za svobodo vsakogar. Zato razstiramo meje svobode, kjerkoli je mogoče. Odpravljamo ovire, ki posameznicam in

posameznikom ne dovoljujejo, da bi ravnali kot svobodni in odgovorni ljudje. Svoboda je za nas svoboda izbire v vsakdanjem življenju, svoboda izbire na področju gospodarstva in svoboda izbire v politiki. Za nas ni večine in zato niti manjšin. So samo različnosti. Na različnosti temelji solidarnost. Drugega spoštujemo prav zaradi njegove različnosti, enkratnosti in posebnosti.

Izhodišče je človek kot posameznik

ZSMS-Liberalna stranka zastopa osnovne liberalne vrednote:

prvenstvo pravic posameznika; svobodo posameznika, da se sam odloča za skupnosti, v katerih prepozna prostor za svoj svobodni razvoj; čut za dostojanstvo posameznika kot osebe. Za liberalca je izhodišče človek kot posameznik; ne povzdiguje ga v gospodarja sveta, ki lahko brezdušno izkorišča naravo in soljudi, ampak ga dojemamo kot v osnovi nemočno bitje, vrženo v svet, neskončno ranljivo bitje, ki si z vso svojo dejavnostjo in sanjami prizadeva, da bi osmislilo svoj položaj in našlo svoj kos sreče. Sočloveka ne spoštujemo zaradi njegove moči, ampak zaradi načina, kako skuša osmisliti svojo nemoč. Daleč od tega, da bi povzdigoval moč človeka, je liberalizem na strani tistih, ki se zavedajo, da je od preživetja narave odvisna tudi naša usoda.

Temelj liberalne politike so človekove pravice, njen cilj pa zagotavljanje, da bo vsak posameznik te pravice lahko tudi nemoteno uresničeval. Teh pravic so enako deležni vsi ljudje ne glede na narodnost, raso, spol, spolno usmerjenost, jezik, veroizpoved, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Ne priznavamo nobenega interesa, ki bi bil višji od spoštovanja človekovih pravic, in nobenega

razloga, v imenu katerega bi bilo mogoče človekove pravice omejevati, kršiti ali razveljaviti. Posebno skrb bomo posvečali priznavanju in doslednemu spoštovanju pravic pripadnikov tistih družbenih manjšin, ki so še posebno ranljive zaradi svojega načina življenja.

Kjer se začne skrivnost – se zakonitost neha

Človekove pravice morajo zagotavljati in varovati zakoni in pred zakonom so vsi ljudje enaki. Zakoni so javni – kjer se začne skrivnost, se zakonitost neha. Zavzemamo se za vladavino zakona, v kateri vidimo temeljni razlog in smoter obstoja države. Država, ki ne zagotavlja zakonitosti in ne vlada po zakonih, je za nas nezakonita.

Država je nujna, vendar nepopolna in nevarna ustanova. Dejavnost države mora biti zato omejena, meje dejavnosti države pa lahko postavlja samo samostojna civilna družba. Nobeni oblasti ni mogoče zaupati, zato mora civilna družba državno oblast nenehno nadzorovati. Da bi bilo to mogoče, morajo biti zagotovljene svoboda misli in govora, svoboda tiska, združevanja in zborovanja. Samo oblast, ki jo postavlja svobodno organizirana civilna družba, ki jo civilna družba lahko učinkovito nadzoruje in ki je civilni družbi odgovorna, je legitimna oblast.

Suverenost je nujni atribut državne oblasti, vendar za nas ni nevrprašljiva vrednota. Ko država nastopa kot nacionalna država do drugih držav, je njena suverenost nedejstvena. V notranjepolitičnem življenju je suverenost deljena med državo in civilno družbo: civilna družba je vir suverenosti in država njen izvajalec. Če torej državljan suvereno odločajo o državi – lahko govorimo o demokratični državi. Nacionalna država sama po sebi ni cilj naše politike,